

den side – som den står – ikke nødvendig for opstillingen af Sunessons egen »Skiss till en alternativt utgångspunkt för studiet av organisationer«.

Sunesson sonderer i denne skitse mellem et overordnet niveau, et »socialt« niveau og et konkret niveau. Det overordnede niveau »bestäms«, hedder det, »av produktionssätten i ett samhälle«, det »sociale« niveau er selve organisationen og det konkrete, praktiske niveau er »vad som i praktiken händer där [d.v.s. i organisationen]«. Alle niveauerne øver indflydelse på den karakter, organisationer (*in casu* fagbevægelsen) får, siger Sunesson. Det er et empirisk spørgsmål, hvilke niveauer, der bestemmer organisationens nærmere udformning, hedder det. Dog antager Sunesson *a priori* følgende: »organisationer som är »politiska« till sin inriktning eller har en verksamhet som är politisk relevant eller interessant för den klass som har statsmakten, (regleras) (framförallt) av ... den överordnade nivån«. Således »bevæbnet« kan Sunesson påbegynde sin empiriske udforskning.

Sunesson hævder, »att statens institutioner, och institutioner som är underordnade staten, kommer att *anvisa* en viss typ av klasspraktik för de underordnade klasserna«. Heri ligger, at staten, f. eks. gennem det »underordnede« Socialdemokrati, har anvist fagbevægelsen at følge den revisionistiske politik, som også dansk fagbevægelse som bekendt har fulgt. Men hvor vanskeligt vil det ikke være at godtgøre en sådan påstand. Hvad ligger der konkret i dette ord at »anvise«? Hvordan skulle man operationalisere det? Ville det overhovedet være muligt at falsificere en påstand om, at denne eller hin »praksis« er »anvist« ovenfra? Jeg synes i hvert fald ikke, at Sunesson har held til at godtgøre sin påstand tilstrækkeligt overbevisende. Jeg sidder tilbage med en stærk fornemmelse af, at virkeligheden har været mere »speget« end som så.

I det mest egentlig empiriske og historiske afsnit i bogen (kap. 5) analyseres svensk LO's kongres i 1941. Sunesson karakteriserer selv de tyve sider, kapitlet omfatter, som »en empirisk illustration«. Hvor meget mere interessant havde det imidlertid ikke været at få en virkelig tilbunds gående undersøgelse. Man kan jo altid »illustrere« et eller andet opsigtsvækkende eller kontroversielt synspunkt, men at argumentere tilbunds gående, for ikke at sige føre »bevis«, for det, er straks sværere, men også bedre. Men som Sunesson selv siger: der findes problemer »som är svårare att belysa i enkla sammanställingar, och som för att kunne klargöras egentligen skulle kræve mycket noggranna textanalyser, som går lång utöver den vanliga samhällsvetenskapliga innehållsanalysens ambitioner«!

Den samfundsvidenskabeligt interesserede, hvad enten han er historiker, sociolog, organisationsteoretiker eller noget fjerde, må naturligvis spidse øren, når han hører om en marxistisk-sociologisk-empirisk analyse af svensk fagbevægelse. Det er et godt og betydningsfuldt emne at tage op, og *approachen* er spændende. Men Sunessons disputats skuffer generelt. Den opstillede analyseskitse – det bærende teoretiske element i afhandlingen forekommer diffus og uskarp, og synes at åbne for ret stor vilkårlighed i anvendelsen. Bogen giver os hverken en egentlig sociologisk, empirisk undersøgelse eller en grundig, historisk analyse, men snarest en ret så tynd analyse, hvis hovedelement er en række *a priori* antagelser, som kan være rigtige eller forkerte, men som egentlig aldrig problematiseres, hverken i de teoretiske afsnit eller indirekte gennem de empiriske analyser senere i bogen. Vi når aldrig ud over det »illustrative« stadie.

Henning Bregnsbo

Klaus Misgeld: Die »Internationale Gruppe demokratischer Sozialisten« in Stockholm 1942–1945. Zur sozialistischen Friedensdiskussion während des Zweiten Weltkrieges – Acta Universitatis Upsaliensis. Studia Historica Upsaliensis 79, Uppsala, 1976, 216 s., også som: Schriftenreihe des Forschungsinstituts der Friedrich-Ebert-Stiftung Band 126, Verlag Neue Gesellschaft, Bonn-Bad Godesberg, 1976.